

Voorstel

Routing voorstel		Commissies:	
DR	d.d. 8-6-2022	Watersysteem	d.d.
CDH	d.d. 21-6-2022	Waterveiligheid	d.d.
OR	d.d.	Waterketen	d.d.
AB	d.d.	Middelen	d.d.
		Besproken met Portefuillehouder	
		Taakhoudersoverleg	d.d. 16-05-2022

Advies/voorstel aan: Het College van Dijkgraaf en Heemraden	Registratie nr.: 2022058437
Onderwerp: Vaststellen Ontwerp-Projectplan Waterwet voor de dijkversterking Neder-Betuwe	
Programma Waterkeringen Fase beleidscyclus Planvorming	Gebied Betuwe Thema Primaire waterkeringen
Advies/voorstel om te besluiten: <ol style="list-style-type: none">1. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport voor de dijkversterking Neder-Betuwe vast te stellen;2. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport vrij te geven en aan te bieden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland voor het doorlopen van een gecoördineerde procedure.	
Portefuillehouder: M.P. Laeven	
Naam opsteller: C.F.J.M. Veraa	
Akkoord	

Adviesnota

vergadering Het College van Dijkgraaf en Heemraden

onderwerp Vaststellen Ontwerp-Projectplan Waterwet voor de dijkversterking Neder-Betuwe

Inleiding

Waterschap Rivierenland (WSRL) heeft met het Hoogwaterveiligheidsprogramma (HWBP) diverse dijkversterkingsprojecten in voorbereiding en uitvoering. Al deze projecten dragen bij aan de opgave om de dijken in 2050 aan de waterveiligheidsnorm te laten voldoen. Het waterschap volgt in haar planvorming de MIRT-systematiek, waardoor de dijkversterking een drietal fasen kent: verkenning, planuitwerking en realisatie. Het dijktraject Neder-Betuwe (20,2 km) voldoet niet meer aan de huidige veiligheidsnormen. Grote delen van de dijk zijn afgekeurd op hoogte, stabiliteit en piping.

In deze adviesnota wordt de bestuurders van WSRL een voorstel gedaan hoe de waterveiligheid verder op orde wordt gebracht. De onderliggende ontwerpkeuzes van dit voorstel zijn opgesteld conform 'Ontwerputgangspunten Primaire Waterkeringen' (OPW2019) en voldoen aan de landelijke waterveiligheidsnormering inclusief de toepassing van de vastgestelde risicostrategie. Het ontwerp is daarnaast geverifieerd aan de OPW2022.

De Planuitwerkingsfase van dijkversterkingsproject Neder-Betuwe aan de Waal in de gemeente Neder-Betuwe is in uitvoering. Op 14 april 2020 heeft het CDH het voorkeursalternatief vastgesteld. De volgende stap wordt nu gepresenteerd: vaststelling Ontwerp-Projectplan Waterwet.

Doel

Het doel van dit bestuursvoorstel is om het Ontwerp-Projectplan Waterwet dijkversterking Neder-Betuwe en het bijhorende Milieueffectrapport vast te stellen.

Aanpak en onderbouwing

Beeldvorming

Ontwerputgangspunten Primaire Waterkeringen

Het ontwerp van de dijkversterking is opgesteld op basis van de OPW2019 en is geverifieerd aan de OPW2022. Het ontwerp past binnen de hierin gestelde kaders.

De voornaamste faalmechanismen waarop verbeterd dient te worden zijn Hoogte, Piping op te lossen met heavemaatregel en Binnenwaartse Macro stabiliteit. Bij voorkeur wordt de waterkering binnenwaarts in grond versterkt. Indien dit niet mogelijk is vanwege ruimtegebrek, is gekeken naar een buitenwaartse oplossing. Indien dit ook niet mogelijk is door ruimtegebrek of te grote rivierkundige effecten, is gekeken naar een constructieve oplossing.

Voor de pipingopgave is gebruik gemaakt van de beslisboom Piping. Een deel van de pipingopgave is bestempeld als minder urgent en is er sprake van uitstel. Naar verwachting worden deze delen goedgekeurd bij het beschikbaar komen van de verwachte nieuwe pipingberekeningsmethode.

Voor oplossingen in grond is het ruimtegebruik vastgelegd ten behoeve van het oppww. Voor de constructieve oplossing is ruimte gelaten waar mogelijk door middel van het duiden van een constructieve zone. Hierin nog te optimaliseren in type en positie van de constructieve maatregel. Indien voor piping/heave een verticaal scherm nodig is, is deze zo veel mogelijk gecombineerd met een stabiliteitsscherm. Dit om onnodig ruimtegebruik te voorkomen.

De versterking bestaat uit:

- 10 km binnenwaartse versterking;
- 6 km stabiliteitsscherm;
- 6 km verticale maatregel piping/heave;
- vrijwel gehele waterkering ophogen in grond.

De 6 km stabiliteitsscherm en verticale piping-/heavemaatregelen zijn gecombineerd.

Op een kort deel van de dijk wordt gekozen voor een overslagdebiet van 0,1 l/m/s in plaats van 10 l/m/s. De doelmatigheid van deze ontwerpkeuze is in de ontwerpnota onderbouwd.

KBG en BBG

- Een klankbordgroep bestaande uit bewoners en vertegenwoordigers van organisaties heeft een positief advies gegeven over het dijkversterkingsplan.
- De Bestuurlijke Begeleidingsgroep heeft ingestemd met het dijkversterkingsplan.

Weginrichting en Gastvrije Waaldijk

- Met de gemeente Neder-Betuwe is uitvoerig overlegd over het dijkversterkingsplan, de verkeersmaatregelen, de weginrichting en uitzicht/rustpunten. De gemeente stemt in met deze zaken. Een Verkeersbesluit van de gemeente zal gelijktijdig ter inzage worden gelegd met het Ontwerp-Projectplan Waterwet. Het Verkeersbesluit omvat onder andere het snelheidsregime, de bebouwde kom-grenzen en voorrangssituaties.
- De ontwerpen voor de weginrichting en de uitzicht/rustpunten passen naar verwachting binnen de uitgangspunten van het project Gastvrije Waaldijk. Er vinden nog overleggen plaats over de nadere detaillering.
- Geluidshinder is een belangrijk aandachtspunt van de klankbordgroep en aanwonenden. Er is daarom een berekening gemaakt van de geluidsbelasting op gevels. De uitkomst is dat in vrijwel het gehele onderzoeksgebied de geluidbelasting niet boven de 48 dB uitkomt (voorkeursgrenswaarde Wet geluidhinder): er zijn 23 woningen waar dat wel het geval is. Bij deze woningen blijft de toename van de geluidbelasting onder de 1,5 dB. Er is dus geen sprake van reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder.

Planning

- Met het voorliggend besluit start de formele vaststellingsprocedure van het Projectplan Waterwet.
- Na de zomervakantie worden de stukken ter inzage gelegd en kunnen zienswijzen worden ingediend.
- De vaststelling van het Projectplan Waterwet is naar verwachting in februari 2022.
- Op 1 april 2022 is de aanbestedingsprocedure gestart voor de uitvoering. In november 2022 zal naar verwachting de opdracht gegund worden.
- De realisatie start naar verwachting in 2024 en duurt tot en met 2028.

Ontwerpproces

- Binnen het ontwerpproces is gekeken naar de doelmatigheid en wenselijkheid van de oplossing. De voorkeur heeft een oplossing in grond. Indien dit niet anders kan, is gekeken naar een constructieve oplossing. De haalbaarheid van innovaties is beschouwd en samengevat in een kadernota innovatie. Hierin staat een 'short-list' innovaties beschreven welke samen met een aannemer nader beschouwd zullen worden voor verdere optimalisatie.
- Naast het type oplossing is gekeken naar de integraliteit om een versnippering te voorkomen en een logische inpassing in het landschap te krijgen. Ook is rekening gehouden met de ontwerpconcepten van Gastvrije Waaldijk. Deze integrale benadering heeft geleid tot een logische en eenduidig beeld.
- Het ontwerp is getoetst en geverifieerd binnen de beheerorganisatie van WSRL.

- De systematiek van Systems Engineering is gebruikt om zo expliciet mogelijk te ontwerpen op basis van eisen van onder andere de OPW. Ook zijn klanteisen opgehaald en vertaald binnen het ontwerp zover mogelijk en noodzakelijk binnen deze fase.
- Met name op de locaties waar inpassing lastig is (bijvoorbeeld door een woning) is nadere ingezoomd op het ontwerp en is gedetailleerder gerekend. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van een probabilistische rekenmethode, wat heeft geleid tot minder ruimtegebruik. Voor het ruimtegebruik is gekeken naar het minimaliseren van noodzakelijke verwerving, minimale noodzakelijke aanpassing van kabels en leidingen, vermindering van noodzakelijke natuurcompensatie en het voorkomen van sloop van woningen.

Vergroten beschermingszone

- In de Ontwerputgangspunten primaire waterkeringen 2022 is het volgende opgenomen: "In 2016 is in de Keur opgenomen dat de beschermingszone ter bescherming van de weerstand van het voorland 150 meter bedraagt. ... Als blijkt dat de weerstand van een groter gebied dan deze 150 meter van het voorland voor de waterveiligheid essentieel is, dient deze lengte van het voorland als nieuwe grens van de beschermingszone opgenomen te worden."
- Deze benadering is toegepast. Dit betekent dat de beschermingszone over grote lengten is vergroot naar 250 m of 300 m.
- Er is een interne memo opgesteld over de uitbreiding van de bescherming van het voorland met een beschrijving van de technische, juridische en financiële aspecten.
- De extra beschermingszone zal worden aangeduid als "Buitenbeschermingszone". Het gevolg hiervan is dat activiteiten die van invloed kunnen zijn op de dijkveiligheid in deze zone vergunning plichtig worden. Dit gaat dan met name om ontgroningen. Deze blijven zeker mogelijk mits er voldoende weerstand in het voorland wordt teruggebracht.
- Een kaart met daarop de "Beschermingszone" en de "Buitenbeschermingszone" is als bijlage bij Het Projectplan Waterwet opgenomen. Deze zones worden op deze wijze vastgelegd.
- De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking vanaf 1 januari 2023. "Beschermingszone" en de "Buitenbeschermingszone" worden daarna als beperkingengebieden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- De mogelijkheid bestaat dat grondeigenaren zullen vragen om nadeelcompensatie. De nadeelcompensatie is afgestemd met het HWBP en kan in dit project worden meegenomen binnen de subsidieaanvraag.
- Diepe ontgroningen zijn volgens de Keur onder bepaalde voorwaarden toegestaan binnen de Buitenbeschermingszone. In de praktijk betekent dit dat er voldoende grond (lees: weerstand) wordt teruggebracht, zodat de eindsituatie voldoende veilig blijft.
- Dit laatste ondervangt naar verwachting de meeste bezwaren van ontgronders tegen de uitbreiding van de beschermingszone.

Duurzaamheid

- Er is veel aandacht voor duurzaamheid in het dijkversterkingsplan. De gehele dijk zal in de toekomst worden beheerd met het oog op het herstel van de biodiversiteit.
- Daarnaast is bepaald dat de uitstoot tijdens de uitvoering sterk zal worden teruggebracht ten opzichte van huidige werkwijzen. Extra middelen zijn hiervoor opgenomen in de kostenraming.

Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten

- De Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten zal door het waterschap worden gerealiseerd in samenhang met de dijkversterking. De overeenkomst hiervoor is in december 2021 ondertekend.

Kanttekeningen

Belangrijkste risico's

Naast het risico dat het project Neder-Betuwe te maken krijgt met het hiaat overgangsregeling omgevingswet, zijn er nog een aantal andere belangrijke risico's bij dit projectplan:

1. ondanks de vooronderzoeken kunnen bodemverontreinigingen of obstructies in de bodem naar voren komen die tot vertraging en meerkosten kunnen leiden;
2. schade aan opstallen en/of woningen tijdens de uitvoering is mogelijk door het aanbrengen van constructies.
3. In het participatieproces is uitvoerig gesproken met betrokkenen en belanghebbenden. Daardoor kunnen we risico's ten aanzien van inspraak en beroep goed inschatten. Ingestelde beroepen kunnen niettemin leiden tot vertraging van de werkzaamheden of aanpassing van het projectplan Waterwet. De uitvoering van het projectplan kan mogelijk leiden tot schadeclaims in de vorm van nadeelcompensatie, planschade en uitvoeringsschade.
4. De oorlog in Oekraïne is van invloed op met name de prijzen van staal en de levering van grondstoffen

Financiële consequenties:

- De bruto kostenraming voor de realisatiefase van de dijkversterking met prijspeil mei 2022 is uitgekomen op M€ 263 (P50) incl. btw. De kans dat deze raming overschreden wordt is 50%. De bandbreedte op deze P50 raming ligt met een trefzekerheid van 70% tussen M€221 (P15) en M€305 (P85) incl. btw.
- Dit bedrag is naar verwachting voor 90% subsidiabel, waardoor de eigen bijdrage voor WSRL ca. M€ 26,2 bedraagt. Naast de maatregelen in het kader van de Waterveiligheid is er een verkenning uitgevoerd naar de ruimtelijke ontwikkelingen in het projectgebied (meekoppelkansen). De meekoppelkansen zijn niet subsidiabel. De bruto kostenraming voor de realisatiefase van de dijkversterking inclusief meekoppelkansen bedraagt M€ 275 (P50) incl. btw.
- De gevolgen van het voorstel worden verwerkt in de meerjarenramingen t.b.v. de begroting 2023. De zekerheid over de projectraming zal toenemen nu het Voorlopig Ontwerp wordt uitgewerkt naar een Definitief ontwerp. De totale kosten voor de uitvoering worden beschreven in het Plan van Aanpak Realisatiefase en de Beschikkingaanvraag. Dit zal in een apart bestuursvoorstel worden opgenomen en in Q4-2023 aan het CDH ter vaststelling worden aangeboden.
- Er is een bruto krediet voor Neder-Betuwe beschikbaar van M€ 61.8 (vastgesteld in AB van nov 2021.). Dit is voldoende voor de inmiddels afgeronde Verkenningfase en de nog af te ronden Planuitwerkingsfase (samen M€ 30,6). Door de keuze om met een 2-fase contract te gaan werken, worden er ook engineering- en voorbereidingskosten vooruitlopend op de Realisatiefase gemaakt. Met de ruimte die het krediet nog biedt kunnen voorziene anticiperende activiteiten voldoende worden opgestart. De kredietaanvraag voor de volledige realisatiefase is voorzien in Q4-2023.
- Zoals in het Voorstel consequenties prijsstijgingen Oekraïne (CDH 26 april 2022) is beschreven heeft de oorlog in Oekraïne en met name de staalprijzen een grote impact op de totale raming. Omdat Neder-Betuwe volgens een twee-fasen contract wordt aanbesteedt, wordt de prijs voor de realisatie pas definitief bepaald als het ontwerp is uitgewerkt. Prijsvorming voor de realisatie met daarin afspraken over onder andere de staalprijs volgt in 2023. Er wordt wel nog een nieuwe SSK-raming opgesteld in mei 2022 die hier rekening mee houdt.

Juridische consequenties:

Na het inwerking treden van de Omgevingswet worden de Buitenbeschermingszones en de beschermingszones opgenomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Personele consequenties:

n.v.t.

Communicatieve consequenties:

- De provincie draagt zorg voor publicatie van het besluit Ontwerp-Projectplan Waterwet en het milieueffectrapport en voor de terinzagelegging van de stukken voor belanghebbenden. Op de website van het project en WSRL zal dit eveneens worden gepubliceerd evenals in regionale bladen.

Overige consequenties:

Ter informatie: Hiaat overgangsregeling omgevingswet

- Aandachtspunt is een 'hiaat' in de overgangswetgeving naar de Omgevingswet. Voor het vaststellen van het Projectplan Waterwet is dit nu geen belemmering. Dit aspect is relevant voor het goed doorlopen van een eventuele onteigeningsprocedure. In het kader van volledig informeren is dit opgenomen in dit bestuursvoorstel.

Onder de nieuwe omgevingswet (naar verwachting vanaf januari 2023) zal de onteigening plaats vinden op basis van een Projectbesluit. Bij projecten waar we nu werken met een PpWw en we volgend jaar met onteigening starten en (in principe) de omgevingswet van toepassing is, ontstaat een hiaat.

Het overgangsrecht voorziet niet in dit "detail"; onteigening vindt plaats op basis van een Projectbesluit. Nu is (nog) niet geregeld dat een Projectplan Waterwet hiertoe ook als basis kan dienen. Het eerste HWBP-project dat hiermee te maken krijgt is dijkversterking Neder-Betuwe. Hiervoor lopen ambtelijk gesprekken met relevante contacten/organisaties. Mocht dit niet leiden tot tijdig zicht op 'herstel' van dit hiaat, zal hiervoor opgeschaald worden richting het CDH, zodat ook bestuurlijk het vraagstuk bij het ministerie wordt voorgelegd.

Planning en vervolg

Natuurwetgeving - planning

Voor de dijkversterking hebben we een zogenaamde ontheffing Wet natuurbescherming nodig doordat de dijkversterking impact heeft op het leefgebied van enkele beschermde dier- en plantensoorten. De afstemming hierover met het bevoegd gezag verloopt inmiddels constructief. Hierdoor is de planning van de gecoördineerde procedure iets opgeschoven (2 maanden).

Vervolg

Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport worden aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland. Zij zijn verantwoordelijk voor het doorlopen van de gecoördineerde procedure. In deze procedure worden belanghebbenden en geïnteresseerden geïnformeerd en in staat gesteld om hun zienswijzen kenbaar te maken.

In de gecoördineerde procedure worden afwijkingen op het bestemmingsplan en vergunningen meegenomen. De Commissie voor de milieueffectrapportage zal ook worden betrokken bij de beoordeling van de milieueffectrapportage.

Advies van Ondernemingsraad**Advies van bestuurlijke commissie(s) en eventuele reactie**

Advies/voorstel om te besluiten

1. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport voor de dijkversterking Neder-Betuwe vast te stellen;
2. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport vrij te geven en aan te bieden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland voor het doorlopen van een gecoördineerde procedure.

Besluit

Registratie nr.: 2022058437

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland

gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden d.d. 21 juni 2022

gelet op het advies van de commissie(s) d.d.

gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor Waterschap Rivierenland;

besluit:

1. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport voor de dijkversterking Neder-Betuwe vast te stellen;
2. Het Ontwerp-Projectplan Waterwet en het Milieueffectrapport vrij te geven en aan te bieden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland voor het doorlopen van een gecoördineerde procedure.

aldus besloten in de vergadering d.d.

het Algemeen Bestuur voornoemd,
de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ir. Z.C. Vonk

prof. dr. J.C. Verdaas